Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έβδομο τμήμα)

της 21ης Ιουνίου 2017*

«Προδικαστική παραπομπή — Κοινωνική ασφάλιση — Κανονισμός (ΕΚ) 883/2004 — Άρθρο 3 — Οικογενειακές παροχές — Οδηγία 2011/98/ΕΕ — Άρθρο 12 — Δικαίωμα ίσης μεταχειρίσεως — Υπήκοοι τρίτων χωρών κάτοχοι ενιαίας άδειας»

Στην υπόθεση C-449/16,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Corte d'appello di Genova (εφετείο Γένοβας, Ιταλία) με απόφαση της 8ης Ιουλίου 2016, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 5 Αυγούστου 2016, στο πλαίσιο της δίκης

Kerly Del Rosario Martinez Silva

κατά

Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS),

Comune di Genova,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έβδομο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Prechal, πρόεδρο τμήματος, A. Rosas και E. Jarašiūnas (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: E. Tanchev

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η K. D. R. Martinez Silva, εκπροσωπούμενη από τους L. Neri και A. Guariso, avvocati,

— η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τον P. Gentili, avvocato dello Stato,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον D. Martin και την C. Cattabriga,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο ι', του κανονισμού (ΕΚ) 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας (ΕΕ 2004, L 166, σ. 1, και διορθωτικό ΕΕ 2004, L 200, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 988/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Σεπτεμβρίου 2009 (ΕΕ 2009, L 284, σ. 43) (στο εξής: κανονισμός 883/2004), καθώς και του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο ε', της οδηγίας 2011/98/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με ενιαία διαδικασία υποβολής αίτησης για τη χορήγηση στους υπηκόους τρίτων χωρών ενιαίας άδειας διαμονής και εργασίας στην επικράτεια κράτους μέλους και σχετικά με κοινό σύνολο δικαιωμάτων για τους εργαζομένους από τρίτες χώρες που διαμένουν νομίμως σε κράτος μέλος (ΕΕ 2011, L 343, σ. 1).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, της Kerly Del Rosario Martinez Silva και, αφετέρου, του Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS) (Εθνικού Ιδρύματος Κοινωνικής Πρόνοιας, Ιταλία) και του Comune di Genova (Δήμου Γένοβας, Ιταλία), σχετικής με την απόρριψη αιτήσεως χορηγήσεως επιδόματος υπέρ οικογενειών με τουλάχιστον τρία ανήλικα τέκνα (στο εξής: ANF).

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Κατά το άρθρο 2, στοιχείο ζ', της οδηγίας 2003/109/ΕΚ του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2003, σχετικά με το καθεστώς υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι είναι επί μακρόν διαμένοντες (ΕΕ 2004, L 16, σ. 44), «άδεια παραμονής επί μακρόν διαμένοντος – ΕΚ» είναι η άδεια παραμονής που εκδίδεται από το οικείο κράτος μέλος κατά την υπαγωγή στο προβλεπόμενο από την οδηγία αυτήν καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος.

4 Το άρθρο 2 της οδηγίας 2011/98, το οποίο επιγράφεται «Ορισμοί», ορίζει:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

α) "υπήκοος τρίτης χώρας": κάθε πρόσωπο που δεν είναι πολίτης της Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 20, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ·

β) "εργαζόμενος τρίτης χώρας": κάθε υπήκοος τρίτης χώρας που έχει γίνει δεκτός στο έδαφος ενός κράτους μέλους και ο οποίος διαμένει νομίμως και του έχει χορηγηθεί άδεια εργασίας, στα πλαίσια αμειβόμενης σχέσης σε αυτό το κράτος μέλος σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο ή πρακτική·

γ) "ενιαία άδεια": άδεια διαμονής που εκδίδεται από τις αρχές ενός κράτους μέλους, η οποία επιτρέπει στον υπήκοο τρίτης χώρας να διαμένει νόμιμα στην επικράτειά του με σκοπό την εργασία·

[…]».

5 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής, το οποίο επιγράφεται «Πεδίο εφαρμογής», ορίζει:

«Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται:

[…]

γ) στους υπηκόους τρίτων χωρών που έχουν γίνει δεκτοί σε ένα κράτος μέλος με σκοπό την εργασία σύμφωνα με το εθνικό ή ενωσιακό δίκαιο.»

6 Το άρθρο 12 της εν λόγω οδηγίας, με τίτλο «Δικαίωμα ίσης μεταχείρισης», ορίζει:

«1. Οι εργαζόμενοι τρίτων χωρών που αναφέρονται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχεία β′ και γ′, απολαύουν ίσης μεταχείρισης με τους υπηκόους του κράτους μέλους στο οποίο διαμένουν όσον αφορά:

[…]

ε) τους κλάδους της κοινωνικής ασφάλισης, όπως καθορίζονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 883/2004·

[…]

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να περιορίζουν την ίση μεταχείριση:

[…]

β) Περιορίζοντας τα δικαιώματα που χορηγούνται σύμφωνα με την παράγραφο 1, στοιχείο ε′, στους εργαζομένους τρίτων χωρών, αλλά δεν μπορούν να περιορίσουν τα δικαιώματα αυτά για εργαζομένους τρίτων χωρών οι οποίοι εργάζονται ή εργάστηκαν για ελάχιστο διάστημα έξι μηνών και είναι εγγεγραμμένοι ως άνεργοι.

Επιπλέον, τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν ότι η παράγραφος 1, στοιχείο ε′, σχετικά με τις οικογενειακές παροχές δεν εφαρμόζεται σε υπηκόους τρίτων χωρών στους οποίους έχει επιτραπεί να εργαστούν στο έδαφος κράτους μέλους για περίοδο που δεν υπερβαίνει τους έξι μήνες, σε υπηκόους τρίτων χωρών που έχουν γίνει δεκτοί με σκοπό τις σπουδές ή σε υπηκόους τρίτων χωρών στους οποίους επιτρέπεται να εργαστούν βάσει θεώρησης.

[…]»

7 Κατά το άρθρο 1, στοιχείο κστ′, του κανονισμού 883/2004, ως «οικογενειακή παροχή» νοείται κάθε παροχή σε είδος ή σε χρήμα που προορίζεται για αντιστάθμιση των οικογενειακών βαρών, εξαιρουμένων των προκαταβολών παροχών διατροφής και των ειδικών επιδομάτων τοκετού ή υιοθεσίας που αναφέρονται στο παράρτημα Ι του κανονισμού αυτού.

8 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ι′, του εν λόγω κανονισμού ορίζει ότι ο κανονισμός εφαρμόζεται επί όλων των σχετικών με τις οικογενειακές παροχές νομοθεσιών. Κατά την παράγραφο 5, στοιχείο α′, του άρθρου αυτού, ο κανονισμός δεν ισχύει για την κοινωνική πρόνοια και την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.

Το ιταλικό δίκαιο

9 Από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι, δυνάμει του άρθρου 65 του νόμου 448 – Misure di finanza pubblica per la stabilizzazione e lo sviluppo (νόμου 448, περί δημοσιονομικών μέτρων για τη σταθεροποίηση και την ανάπτυξη), της 23ης Δεκεμβρίου 1998 (τακτικό συμπλήρωμα στην *GURI* αριθ. 210, της 29ης Δεκεμβρίου 1998, στο εξής: νόμος 448/1998), οι οικογένειες με τουλάχιστον τρία τέκνα ηλικίας κάτω των 18 ετών και με εισοδήματα χαμηλότερα συγκεκριμένου ορίου (25 384,91 ευρώ το 2014) δικαιούνται το ANF. Για το έτος 2014 το επίδομα αυτό ανερχόταν στο ποσό των 141,02 ευρώ μηνιαίως.

10 Το ANF, το οποίο αρχικώς χορηγείτο μόνο σε ιταλούς πολίτες, επεκτάθηκε το 2000 στους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εν συνεχεία, το 2007, στους υπηκόους τρίτων χωρών που είχαν αναγνωρισθεί ως πολιτικοί πρόσφυγες ή είχαν υπαχθεί στο καθεστώς επικουρικής προστασίας και, τέλος, με το άρθρο 13 του legge 97 –Disposizioni per l'adempimento degli obblighi derivanti dall'appartenenza dell'Italia all'Unione europea – Legge europea 2013 (νόμου 97, περί διατάξεων για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που η Ιταλία υπέχει ως κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Ευρωπαϊκού νόμου 2013), της 6ης Αυγούστου 2013 (*GURI* αριθ. 194, της 20ής Αυγούστου 2013), στους κατόχους άδειας διαμονής επί μακρόν διαμένοντος και στα μέλη των οικογενειών πολιτών της Ένωσης.

11 Η οδηγία 2011/98 μεταφέρθηκε στην ιταλική έννομη τάξη με το decreto legislativo 40 – Attuazione della direttiva 2011/98/UE relativa a una procedura unica di domanda per il rilascio di un permesso unico che consente ai cittadini di Paesi terzi di soggiornare e lavorare nel territorio di uno Stato membro e a un insieme comune di diritti per i lavoratori di Paesi terzi che soggiornano regolarmente in uno Stato membro (νομοθετικό διάταγμα 40, περί μεταφοράς της οδηγίας 2011/98 στην εθνική έννομη τάξη), της 4ης Μαρτίου 2014 (*GURI* αριθ. 68, της 22ας Μαρτίου 2014), με το οποίο καθιερώθηκε «ενιαία άδεια εργασίας».

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

12 Η K. D. R. Martinez Silva, υπήκοος τρίτης χώρας, διαμένει στον Δήμο Γένοβας και είναι κάτοχος ενιαίας άδειας εργασίας με διάρκεια ισχύος άνω των έξι μηνών. Το 2014, ως μητέρα τριών τέκνων ηλικίας κάτω των 18 ετών και με εισόδημα χαμηλότερο του προβλεπόμενου από τον νόμο 448/1998 ορίου, η K. D. R. Martinez Silva υπέβαλε αίτηση χορηγήσεως του ANF, η οποία απορρίφθηκε με την αιτιολογία ότι αυτή δεν κατείχε άδεια διαμονής επί μακρόν διαμένοντος – ΕΚ.

13 Κατόπιν τούτου, η K. D. R. Martinez Silva άσκησε ενώπιον του Tribunale di Genova (πρωτοδικείου Γένοβας, Ιταλία) αγωγή λόγω διακριτικής μεταχειρίσεως κατά του Δήμου Γένοβας και του INPS (Εθνικού Ιδρύματος Κοινωνικής Πρόνοιας), με την οποία αξίωσε την καταβολή του ποσού των 1 833,26 ευρώ για το έτος 2014 και την αναγνώριση του δικαιώματός της προς λήψη του εν λόγω επιδόματος κατά τα επόμενα έτη, υποστηρίζοντας ότι η απόρριψη της αιτήσεώς της αντέβαινε στο άρθρο 12 της οδηγίας 2011/98. Τα αιτήματα αυτά απορρίφθηκαν με διάταξη της 18ης Αυγούστου 2015, με την αιτιολογία ότι οι διατάξεις του κανονισμού 883/2004, τις οποίες επεκαλείτο η ενάγουσα, είναι αμιγώς προγραμματικού χαρακτήρα, ότι, κατά τον εν λόγω κανονισμό, οι παροχές διατροφής δεν καταλέγονται μεταξύ των παροχών κοινωνικής ασφαλίσεως με τις οποίες βαρύνεται ο οργανισμός τοπικής αυτοδιοικήσεως και ότι δεν είχε αποδειχθεί ότι η K. D. R. Martinez Silva διέμενε νομίμως στην Ιταλία επί τουλάχιστον πέντε έτη.

14 Το Corte d'appello di Genova (εφετείο Γένοβας, Ιταλία), επιληφθέν εφέσεως ασκηθείσας από την K. D. R. Martinez Silva, επισημαίνει ότι διατηρεί αμφιβολίες ως προς τη συμβατότητα του άρθρου 65 του νόμου 448/1998 με το δίκαιο της Ένωσης, καθώς η διάταξη αυτή δεν επιτρέπει σε υπήκοο τρίτης χώρας, κάτοχο ενιαίας άδειας, να λαμβάνει το ANF, εν αντιθέσει προς την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως που αποτυπώνεται στο άρθρο 12 της οδηγίας 2011/98.

15 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει, καταρχάς, ότι το ANF αποτελεί παροχή σε είδος, προοριζόμενη για αντιστάθμιση των οικογενειακών βαρών, η οποία χορηγείται στις οικογένειες που την έχουν ιδιαιτέρως ανάγκη λαμβανομένων υπόψη του αριθμού των τέκνων και της οικονομικής τους καταστάσεως. Κατά το αιτούν δικαστήριο, η παροχή αυτή προσομοιάζει σε εκείνες του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο ι', του κανονισμού 883/2004, ενώ δεν αποτελεί προκαταβολή παροχής διατροφής ούτε έχει τη φύση των παροχών του παραρτήματος Ι του εν λόγω κανονισμού.

16 Αναφερόμενο στην απόφαση της 24ης Απριλίου 2012, Kamberaj (C-571/10, EU:C:2012:233), το αιτούν δικαστήριο εκτιμά, περαιτέρω, ότι στην υπόθεση της κύριας δίκης δεν τυγχάνει εφαρμογής κανένας εκ των προβλεπόμενων από το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2011/98 περιορισμών

στην αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, καθώς η Ιταλική Δημοκρατία δεν έχει κάνει χρήση της προβλεπόμενης από τη διάταξη αυτή δυνατότητας περιορισμού της εφαρμογής της εν λόγω αρχής, ενώ, επιπροσθέτως, η K. D. R. Martinez Silva δεν τελεί σε κάποια εκ των καταστάσεων που διαλαμβάνονται στο δεύτερο εδάφιο της διατάξεως αυτής, αφού είναι κάτοχος ενιαίας άδειας εργασίας διάρκειας άνω των έξι μηνών. Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά, ως εκ τούτου, ότι η ενδιαφερόμενη συγκαταλέγεται στα πρόσωπα επί των οποίων τυγχάνει εφαρμογής η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως.

17 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Corte d'appello di Genova (εφετείο Γένοβας) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Εμπίπτει στην κατ' άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ι', του κανονισμού (ΕΚ) 883/2004 έννοια της οικογενειακής παροχής παροχή όπως η προβλεπόμενη από το άρθρο 65 του νόμου 448/1998, με την ονομασία [ANF];

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, αντιβαίνει στην κατοχυρούμενη από το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο ε', της οδηγίας 2011/98/ΕΕ αρχή της ίσης μεταχειρίσεως κανονιστική ρύθμιση, όπως η ιταλική, βάσει της οποίας εργαζόμενος υπήκοος τρίτης χώρας κάτοχος "ενιαίας άδειας εργασίας"(διάρκειας άνω των έξι μηνών) δεν δικαιούται το [ANF], καίτοι συνοικεί με τρία ή περισσότερα ανήλικα τέκνα και έχει εισόδημα χαμηλότερο του προβλεπόμενου από τον νόμο ορίου;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

18 Με τα δύο ερωτήματά του, τα οποία επιβάλλεται να εξετασθούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινισθεί αν εθνική κανονιστική ρύθμιση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, βάσει της οποίας υπήκοος τρίτης χώρας, κάτοχος ενιαίας άδειας, κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο γ', της οδηγίας αυτής, δεν δικαιούται παροχή όπως το ANF που καθιερώθηκε με τον νόμο 448/1998, προσκρούει στο άρθρο 12 της οδηγίας 2011/98.

19 Δεδομένου ότι το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο ε', της οδηγίας 2011/98 ορίζει ότι οι εργαζόμενοι υπήκοοι τρίτων χωρών στους οποίους αναφέρεται το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχεία β' και γ', της οδηγίας αυτής απολαύουν μεταχειρίσεως ίσης με εκείνην των υπηκόων του κράτους μέλους στο οποίο διαμένουν όσον αφορά τους κλάδους της κοινωνικής ασφαλίσεως, όπως αυτοί καθορίζονται στον κανονισμό 883/2004, επιβάλλεται καταρχάς να εξετασθεί, όπως προτείνει το αιτούν δικαστήριο, αν παροχή όπως το ANF συνιστά παροχή κοινωνικής ασφαλίσεως εμπίπτουσα στην κατ' άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ι', του κανονισμού αυτού έννοια των οικογενειακών παροχών ή αν, αντιθέτως, συνιστά παροχή κοινωνικής πρόνοιας, αποκλειόμενη από το πεδίο εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 5, στοιχείο α', αυτού, όπως υποστηρίζει η Ιταλική Κυβέρνηση.

20 Υπενθυμίζεται συναφώς ότι, όπως το Δικαστήριο έχει κατ' επανάληψη κρίνει στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς και τις οικογένειές τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 73), η διάκριση μεταξύ των παροχών που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 και των παροχών που εμπίπτουν σε αυτό βασίζεται κατ' ουσίαν στα συστατικά στοιχεία κάθε παροχής, ιδίως στον σκοπό και στις προϋποθέσεις χορηγήσεώς της, και όχι στον χαρακτηρισμό ή μη παροχής, στην εθνική νομοθεσία, ως παροχής κοινωνικής ασφαλίσεως (βλ. επ' αυτού, μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 16ης Ιουλίου 1992, Hughes, C-78/91, EU:C:1992:331, σκέψη 14, της 20ής Ιανουαρίου 2005, Noteboom, C-101/04, EU:C:2005:51, σκέψη 24, και της 24ης Οκτωβρίου 2013, Lachheb, C-177/12, EU:C:2013:689, σκέψη 28). Μια παροχή μπορεί να θεωρηθεί παροχή κοινωνικής ασφαλίσεως εφόσον χορηγείται στους δικαιούχους άνευ προηγούμενης εξατομικευμένης και κατά διακριτική ευχέρεια σταθμίσεως των προσωπικών αναγκών, επί τη βάσει νομοθετικώς καθοριζομένης καταστάσεως, και εφόσον αυτή συνδέεται με κάποιον εκ των ρητώς

απαριθμούμενων στο άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 883/2004 κινδύνων (συναφώς βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 16ης Ιουλίου 1992, Hughes, C-78/91, EU:C:1992:331, σκέψη 15, της 15ης Μαρτίου 2001, Offermanns, C-85/99, EU:C:2001:166, σκέψη 28, καθώς και της 19ης Σεπτεμβρίου 2013, Hliddal και Bornand, C-216/12 και C-217/12, EU:C:2013:568, σκέψη 48).

21 Όπως το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει κατά το παρελθόν, ο τρόπος χρηματοδοτήσεως μιας παροχής και, ιδίως, το γεγονός ότι η χορήγηση της παροχής δεν εξαρτάται από κάποια προϋπόθεση καταβολής εισφορών ουδεμία επιρροή ασκούν επί του χαρακτηρισμού της ως παροχής κοινωνικής ασφαλίσεως (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 16ης Ιουλίου 1992, Hughes, C-78/91, EU:C:1992:331, σκέψη 21, της 15ης Μαρτίου 2001, Offermanns, C-85/99, EU:C:2001:166, σκέψη 46, και της 24ης Οκτωβρίου 2013, Lachheb, C-177/12, EU:C:2013:689, σκέψη 32).

22 Εξάλλου, το γεγονός ότι η χορήγηση ή μη παροχής συναρτάται με το εισόδημα και τον αριθμό τέκνων δεν σημαίνει ότι η χορήγηση της παροχής εξαρτάται από εξατομικευμένη στάθμιση των προσωπικών αναγκών του αιτούντος, γνώρισμα της κοινωνικής πρόνοιας, στον βαθμό κατά τον οποίο τυγχάνουν εφαρμογής αντικειμενικά και εκ του νόμου καθοριζόμενα κριτήρια τα οποία, εφόσον πληρούνται, παρέχουν δικαίωμα προς λήψη της παροχής αυτής, χωρίς η αρμόδια αρχή να μπορεί να λάβει υπόψη άλλες προσωπικές παραμέτρους (βλ., συναφώς, απόφαση της 16ης Ιουλίου 1992, Hughes, C-78/91, EU:C:1992:331, σκέψη 17). Επομένως, παροχές οι οποίες χορηγούνται αυτοδικαίως στις οικογένειες που πληρούν ορισμένα αντικειμενικά κριτήρια σχετικά, ιδίως, με τον αριθμό των μελών τους, το εισόδημα και τους κεφαλαιουχικούς πόρους τους, χωρίς να λαμβάνει χώρα οιαδήποτε εξατομικευμένη και κατά διακριτική ευχέρεια στάθμιση των προσωπικών αναγκών τους, και οι οποίες σκοπούν στην αντιστάθμιση των οικογενειακών βαρών πρέπει να θεωρούνται παροχές κοινωνικής ασφαλίσεως (απόφαση της 14ης Ιουνίου 2016, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου,C-308/14, EU:C:2016:436, σκέψη 60).

23 Ως προς το ζήτημα κατά πόσον συγκεκριμένη παροχή εμπίπτει στην κατ' άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ι', του κανονισμού 883/2004 έννοια των οικογενειακών παροχών, επισημαίνεται ότι, κατά το άρθρο 1, στοιχείο κστ', του κανονισμού αυτού, ως «οικογενειακή παροχή» νοείται κάθε παροχή σε είδος ή σε χρήμα που προορίζεται για αντιστάθμιση των οικογενειακών βαρών, εξαιρουμένων των προκαταβολών παροχών διατροφής και των ειδικών επιδομάτων τοκετού ή υιοθεσίας που αναφέρονται στο παράρτημα Ι του κανονισμού αυτού. Το Δικαστήριο έχει κρίνει κατά το παρελθόν ότι ο όρος «αντιστάθμιση των οικογενειακών βαρών» πρέπει να ερμηνεύεται ως αναφερόμενος, ιδίως, σε κρατική συνεισφορά στον οικογενειακό προϋπολογισμό η οποία σκοπεί στην ελάφρυνση των βαρών που συνεπάγεται η συντήρηση των τέκνων (βλ., συναφώς, απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2013, Hliddal και Bornand, C-216/12 και C-217/12, EU:C:2013:568, σκέψη 55 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

24 Όσον αφορά την επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης παροχή, από τη διαβιβασθείσα στο Δικαστήριο δικογραφία προκύπτει, αφενός, ότι το ANF καταβάλλεται στους δικαιούχους που το αιτούνται εφόσον πληρούνται οι προβλεπόμενες από το άρθρο 65 του νόμου 448/1998 προϋποθέσεις που σχετίζονται με τον αριθμό ανήλικων τέκνων και με το εισοδηματικό όριο. Συνεπώς, η παροχή αυτή χορηγείται άνευ οιασδήποτε προηγούμενης εξατομικευμένης και κατά διακριτική ευχέρεια σταθμίσεως των προσωπικών αναγκών του αιτούντος, επί τη βάσει εκ του νόμου οριζόμενης καταστάσεως. Αφετέρου, το ANF συνίσταται σε χρηματικό ποσό το οποίο καταβάλλεται κατ' έτος στους εν λόγω δικαιούχους και σκοπεί στην αντιστάθμιση των οικογενειακών βαρών. Πρόκειται, επομένως, πράγματι για παροχή σε είδος η οποία, υπό τη μορφή της δημόσιας συνεισφοράς στον οικογενειακό προϋπολογισμό, σκοπεί στην ελάφρυνση των βαρών που συνεπάγεται η συντήρηση των τέκνων.

25 Εκ του συνόλου των ανωτέρω εκτιμήσεων συνάγεται ότι παροχή όπως το ANF συνιστά παροχή κοινωνικής ασφαλίσεως η οποία εμπίπτει στην κατ' άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ι', του κανονισμού 883/2004 έννοια των οικογενειακών παροχών.

26 Επιβάλλεται επομένως να εξετασθεί, εν συνεχεία, αν υπήκοος τρίτης χώρας, κάτοχος ενιαίας άδειας κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο γ′, της οδηγίας 2011/98, μπορεί να αποκλεισθεί από το ευεργέτημα μιας τέτοιας παροχής διά εθνικής κανονιστικής ρυθμίσεως όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης.

27 Συναφώς, από το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο ε′, της οδηγίας 2011/98, σε συνδυασμό με το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ′, αυτής, προκύπτει ότι πρέπει, μεταξύ άλλων, να απολαύουν της ίσης μεταχειρίσεως που προβλέπεται από την πρώτη εκ των εν λόγω διατάξεων οι υπήκοοι τρίτων χωρών που έγιναν δεκτοί σε κράτος μέλος προκειμένου να εργασθούν σε αυτό σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης ή με το εθνικό δίκαιο. Τέτοια είναι η περίπτωση υπηκόου τρίτης χώρας, κατόχου ενιαίας άδειας, κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο γ′, της οδηγίας αυτής, εφόσον, δυνάμει της διατάξεως αυτής, η εν λόγω άδεια επιτρέπει στον υπήκοο αυτόν να διαμένει νομίμως στο έδαφος του κράτους μέλους που χορήγησε την άδεια με σκοπό την εργασία.

28 Εντούτοις, δυνάμει του άρθρου 12, παράγραφος 2, στοιχείο β′, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2011/98, τα κράτη μέλη δύνανται να περιορίζουν τα δικαιώματα που απονέμονται από το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο ε′, της οδηγίας αυτής στους εργαζομένους υπηκόους τρίτων χωρών, πλην των δικαιωμάτων εκείνων οι οποίοι εργάζονται ή εργάσθηκαν επί τουλάχιστον έξι μήνες και οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι ως άνεργοι. Εξάλλου, κατά το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο β′, δεύτερο εδάφιο, της εν λόγω οδηγίας, τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν ότι το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο ε′, της οδηγίας αυτής, το οποίο αφορά τις οικογενειακές παροχές, δεν εφαρμόζεται στους υπηκόους τρίτων χωρών στους οποίους έχει επιτραπεί να εργασθούν στο έδαφος κράτους μέλους για περίοδο που δεν υπερβαίνει τους έξι μήνες, καθώς και στους υπηκόους τρίτων χωρών στους οποίους έχει επιτραπεί να διαμένουν στο έδαφος αυτό λόγω σπουδών ή σε υπηκόους τρίτων χωρών στους οποίους επιτρέπεται να εργασθούν βάσει θεωρήσεως

29 Επομένως, όπως η οδηγία 2003/109, η οδηγία 2011/98 προβλέπει, υπέρ ορισμένων υπηκόων τρίτων χωρών, δικαίωμα ίσης μεταχειρίσεως, το οποίο αποτελεί τον κανόνα, και απαριθμεί τις παρεκκλίσεις από το δικαίωμα αυτό που τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να εισαγάγουν. Επίκληση των παρεκκλίσεων αυτών χωρεί, συνεπώς, μόνον εάν οι αρμόδιες για την εφαρμογή της οδηγίας αυτής αρχές του οικείου κράτους μέλους έχουν δηλώσει σαφώς την πρόθεσή τους να κάνουν χρήση των εν λόγω παρεκκλίσεων (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 24ης Απριλίου 2012, Kamberaj, C-571/10, EU:C:2012:233, σκέψεις 86 και 87).

30 Πλην όμως, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι η Ιταλική Δημοκρατία δεν θέλησε να κάνει χρήση της δυνατότητας περιορισμού της ίσης μεταχειρίσεως, προσφεύγοντας στις προβλεπόμενες από το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο β′, της οδηγίας 2011/98 παρεκκλίσεις, καθώς δεν εκδήλωσε μια τέτοια βούληση καθ' οιονδήποτε τρόπο. Ως εκ τούτου, οι διατάξεις της ιταλικής κανονιστικής ρυθμίσεως που περιορίζουν τη χορήγηση του ANF, προκειμένου για τους υπηκόους τρίτων χωρών, αποκλειστικώς υπέρ των κατόχων άδειας διαμονής επί μακρόν διαμένοντος και υπέρ των μελών των οικογενειών πολιτών της Ένωσης, διατάξεις οι οποίες, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 10 και 11 της παρούσας αποφάσεως, εκδόθηκαν, εξάλλου, προ της μεταφοράς της εν λόγω οδηγίας στην ιταλική έννομη τάξη, δεν μπορούν να θεωρηθούν εισάγουσες περιορισμούς στο δικαίωμα ίσης μεταχειρίσεως τους οποίους τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να εισαγάγουν δυνάμει της ιδίας οδηγίας.

31 Συνεπώς, μια τέτοια εθνική κανονιστική ρύθμιση δεν μπορεί να αποκλείσει το δικαίωμα υπηκόου τρίτης χώρας, κατόχου ενιαίας άδειας, κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο γ′, της οδηγίας 2011/98, προς λήψη παροχής όπως το ANF.

32 Λαμβανόμενων υπόψη όλων των ανωτέρω εκτιμήσεων, στα υποβληθέντα ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, κατ' ορθή ερμηνεία, το άρθρο 12 της οδηγίας 2011/98 αντιτίθεται σε εθνική κανονιστική ρύθμιση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία αποκλείει το δικαίωμα υπηκόου τρίτης χώρας, κατόχου ενιαίας άδειας, κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο γ′, της οδηγίας αυτής, προς λήψη παροχής όπως το ANF που καθιερώθηκε με τον νόμο 448/1998.

Επί των δικαστικών εξόδων

33 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (έβδομο τμήμα) αποφαίνεται:

Κατ' ορθή ερμηνεία, το άρθρο 12 της οδηγίας 2011/98/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με ενιαία διαδικασία υποβολής αίτησης για τη χορήγηση στους υπηκόους τρίτων χωρών ενιαίας άδειας διαμονής και εργασίας στην επικράτεια κράτους μέλους και σχετικά με κοινό σύνολο δικαιωμάτων για τους εργαζομένους από τρίτες χώρες που διαμένουν νομίμως σε κράτος μέλος, αντιτίθεται σε εθνική κανονιστική ρύθμιση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία αποκλείει το δικαίωμα υπηκόου τρίτης χώρας, κατόχου ενιαίας άδειας, κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο γ′, της οδηγίας αυτής, προς λήψη παροχής όπως το επίδομα υπέρ οικογενειών με τουλάχιστον τρία ανήλικα τέκνα, το οποίο καθιερώθηκε με τον νόμο 448 – Misure di finanza pubblica per la stabilizzazione (νόμο 448, περί δημοσιονομικών μέτρων για τη σταθεροποίηση και την ανάπτυξη), της 23ης Δεκεμβρίου 1998.

(υπογραφές)